

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inzerate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 25. januarja 1901.

Naročnikom!

Vse one naročnike „Novic“, ki so z naročnino še zaostali, prosimo nujno, da jo čim preje določijo, da je mogoče v upravništvu pri razpošiljanju lista vzdržati red.

Upravništvo „Novic“.

Politični oddelek.

Razdvojena delegacija.

Česar smo se najbolj bali, to se v resnici zgodi. Slovenski in hrvaški poslanci ne bodo v državnem zboru nič več združeni v skupnem klubu, ampak razdeljeni v dva sovražna tabora.

Priznati se mora, da napredni poslanci tega niso krivi, da so se napredni poslanci bolj ozirali na korist celokupnega slovenskega in hrvaškega naroda kakor na svoje strankarske interese. Vzlic vsemu nasprotju mej njimi in mej poslanci katoliško-narodne stranke so bili pripravljeni, vstopiti v skupen jugoslovanski klub. Zahtevali niso družega, kakor to, kar so bili kot možje sami sebi dolžni, da naj se namreč skupni klub postavi na tisto podlago, ki je skupna vsem frakcijam, namreč na narodno podlago, v vseh drugih zadevah pa naj imajo vse frakcije popolno prostost.

Tak klub bi bil v naših časih, ko gre za življenje in za smrt slovenskega naroda zlasti izven Kranjske jedino umesten. Danes je narodnostno vprašanje na dnevnem redu. Boj mej narodnostmi še ni bil nikdar tako ljut, kakor je dandanes in naravno bi torej bilo, da se tudi zastopniki slovenskega in hrvaškega naroda v državnem zboru organizirajo kot narodna celota, katera gre z združenimi močmi v borbo za svojo narodnost in njene interese.

V tem pa, ko je napredna narodna stranka vse to v polni meri uvaževala in zatajivši svoje strankarske koristi izjavila, da hoče pripomoči v ustanovitev skupnega kluba, je katoliško-narodna stranka postopala ravno nasprotno. Katoliško-narodna stranka se je izrekla zoper ustanovitev skupnega kluba, njeni poslanci nočejo vstopiti v isti klub z naprednimi poslanci, ampak hočejo, da ti napredni poslanci ne smejo sedeti mej svojimi tovariši, da morajo biti izolirani.

Glasi katoliško-narodne stranke je izjavilo, da katoliško-narodni poslanci ne morejo vstopiti v nevtralni klub, da ne morejo vstopiti v klub, ki je zasnovan samo na narodni podlagi, češ, da bi s tem nekako odstopili od programa, na čigar podlagi so bili poslani v državni zbor. Toda to so le pretveze. Kakor so se v minolih treh letih katoliški poslanci mogli bratiti z liberalnimi Mladočehi, kakor so mogli vstopiti v desnico, tako bi mogli tudi vstopiti v skupen jugoslovanski klub, zlasti ker bi bil ta osnovan na narodni podlagi, in narodnost je vendar važen del katoliškega programa, in ker bi imeli katoliško-narodni poslanci v vseh cerkvenopolitičnih, narodnogospodarskih in drugih zadevah popolno svobodo ter bi mogli v skupnem klubu te svoje zahteve prav tako odločno zastopati, kakor jih bodo izven skupnega kluba.

„Slovenec“ tolaži javno mnenje s tem, da bodo napredni in katoliški poslanci v narodnih zadevah skupno postopali. „Getrennt marschieren — vereint schlagen“. Žal, da so to samo prazne besede. Nasprotje mej naprednimi in katoliškimi poslanci se bo vsled ločitve v dva tabora samo poostrilo, a vlada se ne bo ozirala niti na jedno niti na drugo skupino. Vlada upošteva samo tiste stranke, ki nastopajo celotno in jednotno, nikdar pa zdrobljenih frakcij.

Posledica razcepljenja jugoslovanske delegacije bo ta, da bodo tako katoliški kakor napredni poslanci brez vpliva, a občutili bodo to najhuje izvenkranjski Slovenci.

Kakor rečeno, ne zadene krivda za to slovenske napredne poslance. Celo „Tagespošta“ je spoznala, da se sklep napredne stranke stopiti v skupen naroden klub „Ergebniss offenbar schwieriger und nicht leicht zu diesem Ende gebrachter Berathungen“, da je žrtev, ki jo je napredna stranka hotela položiti na domovinski altar, prav po načelih in naukah nepozabnega očeta dr. Janeza Bleiweisa žrtev, o kateri pravi „Tagespošta“, da je „die Herren viel Stolz“ veljala. To je tudi resnica. Napredna stranka je šla v samozatajevanju do skrajne meje, mej tem ko se katoliško-narodna stranka ni mogla povzdigniti niti do najmanjše žrtve.

Katoliško-narodna stranka odklanja skupen klub. S tem je tudi prevzela odgovornost za vse, kar se zgodi, zlasti tudi kot numerično številnejša frakcija odgovornost za usodo izvenkranjskih Slovencev, ako se zastopniki izvenkranjskih Slovencev ločijo od naprednih poslancev.

O novi domovinski postavi.

Državni zbor ni že dolgo časa sklenil tako pravične in za avstrijske narode tako blagodejne postave, kakor je nova domovinska postava. Presvetli cesar jo je potrdil dne 3. decembra l. 1896. št. 222.

Po tej postavi ima od 1. januarja l. 1901 naprej vsak avstrijski državljani, ki je v katerikoli občini bival nepretrgoma 10 let, ki je dosegel 24. leto in ni bil kaznovan zaradi hudodelstva, pravico prositi domovinske pravice v dotični občini. To pravico imajo tudi ženske.

Kaj mora storiti, kdor hoče v občini dobiti domovinsko pravico? Napraviti mora pred vsem prošnjo na dotično županstvo. Ta prošnja ne potrebuje nobenega koleka. V prošnji mora povedati: 1.) Da biva že 10 let nepretrgoma v občini, 2.) da se je pošteno obnašal, in da ni bil nikdar kaznovan zaradi hudodelstva, kar treba dokazovati s spričevalom policije, v katerem morajo biti zapisane tudi hiše, v katerih je prosilec bival zadnjih 10 let. To policijsko spričevalo mora biti s kolekom 1 krono, 3.) da je dosegel že 24. leto, kar treba dokazati s krstnim pismom, 4.) kje je imel do zdaj domovinsko pravico, kar treba dokazati z domovinskim listom.

Prošnji na županstvo je treba pridjati kolek 30 vinarjev, da se porabi za novi domovinski list, katerega izda županstvo.

Slovenski delavci! Spomnite se, kaj se je zdaj delalo po stari postavi z vami. Če ste oboleli, niso marali nikjer za vas, ne v mestu, kjer ste služili, ne v domači vasi, kjer ste bili rojeni. Da, pripetilo se je pogosto, da so vas v bolezni le preklinjali. Zdaj je čas, da si po občinah, kjer delate, zagotovite domovinsko pravico. Živite pošteno, da vas ne kaznujejo radi hudodelstva. Delajte pridno, da ne bo treba prosjačiti, kajti v tem slučaju ima občina pravico vas pregnati. Ako vas prežene, se bivanje v občini pretrga in treba bo z nova začeti.

Kdor sam ne zna napraviti prošnje, obrne naj se do delavskega društva, katerega je ud ali pa do županstva, kjer je bil do zdaj pristojen. Tudi dosedanja domovinska občina sme napraviti prošnjo, ter zahtevati, da se sprejme kdo v tujo občino, ako je že 10 let tam stanoval. Ako bi magistrat delal Slovincem sitnosti, obrniti se je na namestništvo, katero mora srbeti, da se postave točno vrše!

Politični pregled.

Notranji položaj. — Uradna „Wiener Zeitung“ objavlja cesarski patent, s katerim so sklicuje državni zbor na dan 31. t. m. — Ministrski svet je imel v soboto popoldne svoje posvetovanje, ki je trajalo nad šest ur, kar je nekaj izvanrednega. Predmet posvetovanja gotovo ni bilo družega, nego politični položaj, v katerem se nahaja naša državna polovica po dokončanih državnozborskih volitvah. Kakor poročajo dunajski listi, pa ni prišlo v tem ministrskem svetu do nikakega konečnega zaključka in se bo le ministrsko posvetovanje še te dni nadaljevalo. Razun okoli delavnega programa, katerega se ima določiti državnemu zboru, sukalo se je ministrsko posvetovanje najbrže tudi okolo prestolnega govora, s katerim se otvori novi parlament. Po mnenju raznih političnih listov moral se bode novi parlament najprej baviti s posojilom, katerega potrebuje vlada nujno za investicijske namene. Potem pride na vrsto državni proračun in pa ogrska nagodba. To so vprašanja eminentno gospodarskega pomena, ter se morajo tako ali tako rešiti pred vsemi drugimi zadevami. Seveda je veliko vprašanje, ako pride sploh do rešitve teh zadev, in ako ne pojdejo poslanci domov, še predno si izbere novo državnozborsko predsedništvo. O kaki državnozborski večini ni doslej še nič znanega, a vendar se čuje želja posebno od strani Poljakov in pa od konservativnih čeških krogov, naj bi se zopet osnovala stara desnica. Proti takim željam se pa drže Mladočehi jako rezervirano, in vendar je samo od njih odvisno, ali se stara desnica obnovi ali ne; to je namreč le tedaj mogoče, ako se Mladočehi odpovedo obstrukciji. Veliko besedo si bodo prisvajali v novem parlamentu radikalni Nemci, katerih število je naraslo od 8 na 21. Ker so vodje te stranke naravnost nespravipljivi, bati se je obstrukcije od te strani veliko prej, nego od strani Mladočehov. Sicer pa ni še gotovo, da se vsi poslanci ki so bili izvoljeni pod tem naslovom, tudi enakih misli, kakoršnih sta Schönerer in Wolf. To se posebno razvidi iz neke izjave, katero je poslal med svet Schönerer, in v kateri je rečeno, da se ti radikalni Nemci ne mislijo zbrati v poseben klub. Naj si bode temu pa kakorkoli, parlamentarne razmere, katere so ustanovile nove državnozborske volitve, so jako zamotane in pisati o tem, kako se bodo iste razvojljale, bi ne bilo družega, nego golo ugibanje. Na vsem je le toliko resničnega, da vabi ministrski predsednik dr. Körber prveke raznih strank in strančic k sebi, da čuje njihovo mnenje, in da si potem uredi svoje ravnanje. Med onimi, ki so bili zadnje dni pri njemu, čitalo se je tudi ime dr. Šusteršiča. Govori se, da je pozval k sebi tudi dr. Wolfa, ta pa da se ni odzval njegovemu povabilu. Ako pa je to poslednje res, potem sodi lahko vsak, da ne mislijo nemški radikali Wolfovega kalibra nič dobrega glede mirnega delovanja v državnem zboru.

Novi državni zbor. — Po dokončanih državnozborskih volitvah zanimalo bode naše čitatelje izvedeti konečni izid državnozborskih volitev in sicer z ozirom na njih strankarsko stališče. Zato smo sklenili podati jim naslednje podatke, ki dokazujejo, v kakem razmerju se vračajo stranke prejšnjega državnega zbora v novo zbornico. Pri nekaterih strankah so